

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.392

2 d'octubre del 2018

SUMARI

- 1 Joan Bosch ▶ Un tast de català d'Elna (14). Amb article o sense?
- 2 Eugeni S. Reig ▶ El valencià de sempre: escampilla
- 3 Brauli Montoya ▶ La recuperació de la transmissió lingüística intergeneracional del valencià: una necessitat de tot el poble valencià
- 4 Pau Vidal ▶ Corregir mata
- 5 Maria Rodríguez Mariné ▶ Dubtar sempre delata
- 6 Ramon Torrents ▶ Emplaçar
- 7 Gabriel Bibiloni ▶ Visibilitzar les dones?
- 8 Josep Miracle ▶ Pompeu Fabra: la carta als nebots
- 9 Enllaços i convocatòries

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 Amb article o sense?

Joan Bosch

Ara parlarem d'alguns aspectes dels articles definits i indefinits en la llengua catalana. Mes, abans de començar, farem una digressió a propòsit del títol d'aquest paper.

«**Amb article o sense?**» és l'abreviació d'«**Amb article o sense article?**». La formulació «~~Amb o sense article?~~» que trobem en algunes publicacions n'és una forma embastardida que hem de foragitar dels nostres esperits. És copiada del castellà «¿**Con o sin artículo?**», del francès «**Avec ou sans article?**» o de l'anglès «**With or without an article?**» i mai no ha estat nostra.

Dit això, recordarem que els articles (definits o indefinits) no existien pas en llatí clàssic. Són creacions de les llengües neollatines. A l'edat mitjana no eren pas tan presents en la llengua de cada dia com a hores d'ara. Per aquesta raó un bon nombre d'expressions antigues heretades d'aquella època van sense article. Després els usos van evolucionar segons el geni dels parlants i es van afermar fins a formar una mena de consens propi en cada llengua. Les anomalies que assenyallem aquí no són pas totes incorreccions gramaticals en el sentit que no hi ha pas necessàriament una norma clara que les prohibeixi. Però sí que podem afirmar que són girs moderns inapropiats que vénen de les males influències de les llengües dominants.

1. Les vacances

A Elna, quan parlem de la mar o de la muntanya com a destinació general d'una passejada o d'una estada, ho fem sense article.

*Enguany no anirem pas a esquiar. Les vacances d'hivern **a muntanya** costen massa car.*

*Tant a l'estiu com a l'hivern m'estimi més anar **a mar**.*

*Tinc fretura d'anar a passar un dia **en mar** amb el veler d'un amic.*

«**Anar a mar**» és l'expressió tradicional quan anem a vora mar a prendre un bany o a prendre el sol. Per més que «**anar a la platja**» sigui una oració gramaticalment correcta, hauríem d'evitar-la en una colla de situacions perquè és una expressió recent que prové de la traducció literal del castellà «**ir a la playa**» o

del francès «*aller à la plage*», dues expressions usals en aquestes llengües, però no pas en la nostra.

A més a més, a Elna **mar** sempre ha estat un mot femení, com ho era en la llengua antiga i ho és encara per a la major part dels pescaires i mariners de tot el país.

El que passa amb la mar i la muntanya, també passa amb unes altres destinacions com ara: **a casa, a taula, a missa, a ofici, a fira, a mercat, a teatre, a concert, a palau, a port**, etc.

2. Els estudis

A Elna quan el mot **escola** significa **estudi** l'emprem sense article.

*Quan eri mainatge sempre **anavi a escola** a peu.*

*Dilluns en vuit la mainada **sortirà d'escola** un poc més tard que d'habitud.*

*Les tradicions se perden! Enguany **hi haurà escola** el dia de la festa major.*

Ara, quan designa un establiment escolar sí que hi posem un article.

*Vaig fer els cinc anys d'estudis primaris **a l'escola d'Elna**.*

*Demà a migdia hi haurà una reunió d'informació **a l'escola dels cagaires**.*

*Se fa tard i vol ploure i encara me cal **anar a l'escola** a cercar el nin.*

A Elna fem servir l'expressió genèrica **anar a escola** de l'escola maternal al batxillerat, sense excepció. Però després del batxillerat diem **anar a la facultat** o bé **anar a la universitat**, totes dues amb article.

L'expressió **anar al cole**, cada vegada més freqüent en el llenguatge col·loquial de la mainada del sud de l'Albera, és la traducció literal del castellà **ir al cole**. S'hauria de proscriure car no té res de catalana. Tampoc no la podem pas traduir per **anar a col·legi** perquè en seria una hipercorrecció artificial que mai no ha tingut tradició en les nostres terres, com tampoc mai no han tingut tradició **anar a institut** o **anar a liceu** (el **liceu** a França és l'equivalent de l'**institut** a Espanya). Les dues maneres habituals de dir-ho són: **anar a escola** o **anar a classe**.

Antigament es feien servir unes altres expressions com ara: **anar a estudi, a costura, a doctrina**, expressions passades de moda que no reflecteixen més la realitat actual.

3. Els jocs

A Elna, de manera espontània, diem «**juguem a cartes**» (registre estàndard) o bé «**nos fem a cartes**» (registre col·loquial).

Habitualment l'expressió **jugar a** o **se fer a** va sense article quan indiquem el nom de l'objecte concret amb què juguem, un joc de carrer (generalment un joc infantil) o un esport que podem assimilar a un joc de carrer.

*Jugar **a cartes, a escacs, a pilota, a ossets, a botxes, a futbol, a rugbi, a bàsquet, a ping-pong, a hoquei sobre gel, a polo,** etc.*

*Se fer **a tritis, a cascarines, a betzana,** etc.*

Però sí que hi posem un article quan parlem d'una activitat no assimilable a un joc de carrer o d'un joc que no té cap relació amb el material concret amb què es juga.

*Jugar **al truc, a la loteria, a la ruleta, a la borsa, a les endevinalles,** etc.*

L'expressió **jugar a les cartes** mai no ha estat una expressió tradicional nostra. És un calc recent del castellà **jugar a las cartas** o del francès **jouer aux cartes** .

4. Els nombres

De manera general els nombres i els percentatges van sense article. La mala mania de fer-los precedir per un article determinat ens ve de l'espanyol.

Exemples d'incorreccions freqüents:

*Va morir **a 36 anys als 36 anys.** Dos mesos abans **de fer-ne 37 de fer els 37 anys.***

*El mes passat van arribar **a 830 als 830** socis.*

*Finalment, **8% el 8%** de les persones inscrites no podran pas venir.*

*El cost de la vida ha augmentat **de 4% del 4%**.*

Ara, l'ús de l'article determinat és perfectament correcte quan diem l'hora, quan fem referència a una quantitat ja esmentada i coneguda o a una quantitat simbòlica i ben rodona.

*Eren **les nou** del matí.*

*Vet aquí **les tres** persones que cercàveu.*

*Ja tenim més de 999 800 inscrits. Aviat arribarem **al milió.***

I quan volem fer una aproximació hi posem un article indeterminat.

*Hi havia ben bé **unes deu** persones que feien cua davant la carnisseria.*

5. La privació de llibertat

A Elna el mot **presó** va amb article quan designa una pena de privació de llibertat.

*Va ser condemnat **a la presó** a perpetuïtat.*

*Se van refugiar a Brussel·les per evitar **la presó**.*

També va amb article quan designa un centre penitenciari.

*Va purgar una pena de deu anys **a la presó de Figueres**.*

*Els detinguts han estat transferits **de la presó vella a la presó nova**.*

*Cada diumenge anava **a la presó** a veure el fill.*

*Fa dos anys que treballa **en una presó**.*

Però va sense article quan designa la privació de llibertat (La supressió de l'article equival a fer referència a un centre penitenciari qualsevulla sense precisar-ne quin).

*El van **metre en presó** ~~a la presó~~ sense jutjar-lo.*

***En presó** ~~A la presó~~ tothom troba el temps llarg.*

*Eren companys **de presó** ~~de la presó~~.*

*Ja fa un any i mig que **està en presó** ~~és a la presó~~.*

*Demà **sortirà de presó** ~~de la presó~~.*

Metre en presó és l'expressió original que significa **empresonar**. Ara, com que fa temps que el verb **metre** ha caigut en desús, també diem **posar en presó** per abús de llenguatge, **ficar en presó** de manera col·loquial i **fotre en presó** de manera vulgar.

De la mateixa manera que diem **companys d'escola**, **companys d'infància**, **companys d'aventura**, **companys de malifetes**, etc, hem de dir **companys de presó** i no pas ~~companys de la presó~~.

No fa gaire vam llegir en la premsa: «*Fa dos mesos que els Jordis **són a la presó***». En aquesta frase hi ha dues errades que els mitjans de comunicació no haurien de fer. La primera és emprar-hi el verb **ésser** (vegeu [l'article sobre el verb ésser](#)). '*Fa dos mesos*' indica durada, la qual cosa s'exprimeix amb el verb **estar** (vegeu [l'article sobre el verb estar](#)). I la segona és posar-hi un article quan **presó** significa **privació de llibertat**. En català no interferit cal escriure: «*Fa dos mesos que els Jordis **estan en presó***».

Pel que fa a l'expressió **estar en presó**, aplicar la preposició **en** a un espai físic ens pot fer pensar en un castellanisme. Però aquí el mot presó no hi representa

pas un establiment penitenciari, sinó el concepte abstracte de privació de llibertat i la preposició **en** hi és tan vàlida com en l'expressió **estar en un gran destret**. El *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB) ens ho explica clarament a l'entrada **presó**:

|| **2.** El fet d'estar detingut, privat de llibertat; cast. *prisión*. **Posar en presó**: agafar algú privant-lo de llibertat. **Estar en presó**: estar detingut i privat de llibertat. **Sortir de presó**: recobrar la llibertat el qui estava pres.

Més amunt hem vist que, quan fem referència a un centre penitenciari concret, hem de posar-hi un article (definit o indefinit). En aquest cas la preposició **en** que va darrere el verb **estar** es transforma en **a** (llevat d'alguns casos en què es conserva per eufonia, com ara davant: un, aquest, algun, etc):

Fa un any que en Pere està en presó, al centre penitenciari de Perpinyà.

Fa un any que en Pere està a la presó de Perpinyà.

Fa un any que en Josep està en una presó nord-coreana. Però ningú no sap quina.

Fa un any que en Josep està en aquella presó insalubre.

Igualment llegim en els diaris digitals que «*El president Puigdemont és a l'exili*». Aquí també, quan parlem d'un sojorn obligat fora de la pàtria (i no pas d'una condemna «*Va ser condemnat a l'exili*»), no hauríem de posar-hi cap article i escriure **en exili**. El DCVB ens ho recorda a l'entrada **exili** amb un extracte del Tirant: «*Veig-me en exili entre gents bàrbares*».

Un altre ús abusiu de la premsa en relació amb l'empresonament és difondre l'expressió **pres polític** a tort i a dret. A Elna, el mot **pres**, el fem servir gairebé sempre com a participi passat, i quan l'usem com a substantiu significa més aviat **capturat** o **privat de moviment** que no pas **detingut**. A l'entrada **pres** el DCVB no ens ho contradiu pas: «*Un dels presoners que tenien presos, Serra Gèn. 202.*» i «*Una biga de tenir presos los presonés, doc. A. 1523 (Alós Inv. 30)*». I finalment remarcarem que tots els diccionaris arrepleguen l'expressió **presoner de guerra**, i no pas **pres de guerra**, perquè aquesta no té gens de tradició en llengua catalana. En conclusió, si no fos la mala influència del castellà, tothom diria **presoner polític**, com a Elna.

6. La facultat de raonar

A Elna, quan el mot **raó** al·ludeix a les facultats intel·lectuals, generalment hi posem un article: **perdre la raó, recobrar la raó, conservar la raó**.

Pel contrari, quan fa referència a la justificació d'una actitud no n'hi posem pas cap: **tenir raó, donar raó, amb raó, sense raó**. Cada vegada sentim més expressions interferides que s'haurien d'evitar, com ara: ~~donar la raó, portar la raó, dur la raó~~. La primera (~~donar la raó~~), el *Gran diccionari de la llengua catalana* (GDLC) l'arregla a l'entrada **raó**. Ara, no sé per quins cinc sous té el privilegi d'anar amb un article definit si totes les altres de la mateixa accepció van sense (**amb raó, contra tota raó, dir raó, ésser de raó, estar carregat de raó, per raó de, principi de raó suficient, sense raó, tenir raó**). Les dues darreres (~~portar la raó, dur la raó~~) no figuren en cap diccionari perquè a casa nostra la raó mai no s'ha portat ni tampoc no s'ha dut. Hi ha una sola excepció que requereix l'ús de l'article: **tenir tota la raó del món** perquè fa referència a una raó ben definida, la raó del món.

I a Elna, quan **no tenim pas raó**, diem que **tenim tort**, perquè **tenir dret** és un sinònim de **tenir raó** i **tort** un antònim de **dret**. Sembla que l'expressió **tenir tort** hagi desaparegut del vocabulari del sud de l'Albera. Allí, hi ha estat substituïda per l'expressió acastellanada ~~estar equivocat~~, cosa que en un català no interferit diríem **anar equivocat** o **enganyar-se** (registre estàndard) o **anar errat** (registre literari).

Glossari

l'escola dels cagaires	l'escola dels caganers
se fer a betzana	jugat a xarranca
se fer a cascarines	jugat a bales
se fer a tritis	jugat a bòlit

2 El valencià de sempre: escampilla

Eugeni S. Reig

El valencià de sempre (Alzira: Bromera, 2015), pàg. 285-286

escampilla

Nom d'un joc i nom d'un pal curt amb punta als dos extrems amb el qual es juga a eixe joc.

Per a jugar a l'escampilla es procedix de la manera següent: es col·loca l'escampilla en terra i, amb un altre pal més llarg anomenat boix o mànec, se li

pega un colp sec en una de les puntes. Aleshores l'escampilla puja cap amunt pegant voltes i en eixe moment se li pega un colp fort amb el boix i l'escampilla ix disparada cap avant. Un altre jugador l'ha d'empomar. Si aconseguix fer-ho, pica l'escampilla qui l'ha empomada. Si no, torna a tirar el primer.

Aquest joc rep també els noms de pic i pala, pic picolí i a Castelló boli-boli.

L'alcalde ha prohibit jugar a l'escampilla en els carrers del poble perquè l'altre dia varen ferir d'una escampillada a Ramonet, el fill del senyor Miquel.

Reproduïsc tot seguit un fragment d'un article sobre el joc de l'escampilla escrit pel novel·lista otosí Joan Olivares Alfonso l'any 1996 en el qual explica el significat de la paraula *picaterri*:

Picaterri: quan, en l'intent de colpejar l'escampilla per l'aire, el jugador llançador toque amb el mànec en terra, incorrerà en la falta anomenada *picaterri*. Per a resoldre el *picaterri*, un jugador de l'equip receptor dirà *picaterri davant del picador que és darrere* o *picaterri darrere del picador que és davant* a gust seu. En el primer cas el jugador llançador s'haurà de col·locar dins del fendri, mirant cap a l'interior del camp i amb el cap ben alt; el mànec es col·locarà a la part de darrere del fendri i l'escampilla sobre el cap del jugador llançador. Tota aquesta operació la dirigirà un jugador de l'equip receptor que, quan crega que està tot ajustat, li pegarà un carxotet al front del jugador llançador amb la intenció de fer-li caure l'escampilla del cap per la part del tos i que colpege el mànec. Si ho aconseguix, haurà eliminat el jugador llançador, i, si no, aquest continuarà jugant a partir del *per-matar*. En el segon cas es procedirà de la mateixa manera, però el mànec es posarà a la part de davant del fendri i el carxotet es farà al bescoll perquè l'escampilla caiga per la part de la cara i colpege el mànec.

En valencià també es diu: boli-boli, escampella, pic i pala, pic picolí

La llengua estàndard sol emprar: [bòlit](#), bèlit

En castellà es diu: *tala*, *estornija*, *píquel*, *toña*, *tranco*

Una necessitat de tot el poble valencià

3 La recuperació de la transmissió lingüística intergeneracional del valencià

Brauli Montoya

Saó, núm. 438, juny 2018

<https://revistasao.cat/recuperacio-transmissio-linguistica-intergeneracional-del-valencia/>

Joan Fuster es demanava reiteradament per què escriptors valencians com Blasco Ibáñez, Azorín o Gabriel Miró no van fer mai l'opció d'escriure en català. Hi va argumentar des de molts punts de vista, però mai no se li va ocórrer indagar en l'autèntica raó: que els seus pares els havien educat en castellà. De Blasco diuen els biògrafs que els pares eren aragonesos, i d'Azorín i Miró que els progenitors eren matrimonis mixtos de llengua. El pare d'Azorín i la mare de Miró eren de llengua castellana, mentre que els seus cònjuges eren valenciano-parlants que van cedir davant els membres de l'altra llengua i els van pujar en castellà. De fet, per classe social, a aquests darrers els *corresponia* educar els seus fills en castellà. Qui més clarament ho expressa és Azorín:

Mi casa –en Monóvar– era bilingüe. Hablábamos los señores, entre nosotros, en castellano, hablábamos a la servidumbre en valenciano. Mi padre nunca habló el valenciano; mi madre sabía bien el castellano...

Sabia valencià de sentir-lo a la *servidumbre* monovera, però, com que no era la llengua de *los señores*, no podia ser una llengua prou digna per a merèixer la categoria de literària. Així de simple. Pel que fa a Gabriel Miró, havia nascut al

si de la burgesia alacantina el 1879, una època en què, segons el filòleg Manuel Milà i Fontanals,

En Alicante la clase baja habla el valenciano mezclado de palabras castellanas, pocas en número: la media y la alta lo emplea en su trato con aquella y entre sí poco, cada día menos y así irá perdiéndolo pues a los niños se les hace hablar en familia en castellano.

Com havia d'escriure Miró en la llengua de la classe baixa? Impensable! Però era aquest també el cas de Blasco Ibáñez, fill de pares aragonesos establits a València? A quin grup social pertanyia? Ens consta que son pare era un comerciant que havia prosperat en casar-se amb la que seria la mare del Blasco, filla d'una família acomodada. Per tant, la seua ubicació social era també la burgesia, que coneixia molt bé el nostre escriptor des de dins, com demostra en la seua obra *Arroz y tartana*. I què opinava del valencià? Ell no ens ho diu directament, però sí que deduïm quin devia ser el seu pensament en aquest aspecte a través d'aquest fragment del seu correligionari polític (d'Unión Republicana) Félix Azzati:

Nuestras familias populares creen que sus hijos son más inteligentes cuando mejor aciertan a expresarse en lengua castellana. (...) No es que nuestras familias prefieren el castellano por cursilería provinciana. (...) En Valencia, las clases sociales todas, desde los obreros a los aristócratas, creen que hablando valenciano no van a ninguna parte.

Això predicava Azzati el 1916, quan la burgesia valenciana ja havia enllestit la seua castellanització interna i calia fer avançar el procés castellanitzador cap a les classes populars. Efectivament, des del segon terç del segle XIX, la classe dirigent valenciana havia iniciat la interrupció de la transmissió familiar del valencià, com ens ho dóna a conèixer el fill del principal poeta renaixencista valencià, Llorente Falcó, a les seues memòries (1943-48):

La mayoría de los primeros y principales poetas renacentistas hablaban familiarmente el castellano (...) ni Llorente [Olivares] y Querol, ni Labaila, y Ferrer y Bigné, Pizcueta e Iranzo, que constituyeron el núcleo más destacado iniciador y que consolidaron el movimiento renacentista literario, hablaban el valenciano como lengua de hogar.

I com podia preguntar-se Joan Fuster per la manca de conreu literari en català de Blasco, Azorín o Miró, si l'únic exemple que podrien haver tingut era el d'uns poetes que ni tan sols parlaven habitualment la llengua literària que conreen...? Doncs bé, els nostres tres autors, amb aquest exemple tan poc alligador, van seguir l'única alternativa coherent dins el seu estatus social: escriure

en la mateixa llengua que parlava la seua classe social. I després d'això, què? Doncs s'esdevé un enorme trasbals sociolingüístic que s'estén per tot el País Valencià seguint les consignes de líders d'opinió com el blasquista Azzati. El resultat a dia de hui de tot això ha estat una enorme sagnia de parlants que ens ha deixat amb un terç de la població com a usuària habitual del valencià: només un 31% l'empra a casa (Generalitat Valenciana, 2015).

El repte per al valencianisme actual hauria de ser remuntar tota aquesta pèrdua. La paraula clau és *revernacularització*, és a dir, tornar a fer *vernacle* el valencià a les cases d'on no hauria d'haver eixit mai. Caldria, doncs, invertir el procés que es va iniciar al si de la burgesia valenciana durant el segle XIX. Però per això cal que una nova elit adopte (o readopte) el valencià en la seua comunicació interna i que mostre aquest comportament a la resta de la societat perquè li servisca d'exemple. El 2004, una enquesta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua apuntava que aquesta elit es podria trobar en un sector social de professionals que tenien el seu nucli fort en el món de l'educació, des del qual es podria encapçalar el moviment de reintroducció del valencià en família. De fet, es percebia la influència d'aquesta elit a escala global de tot el País Valencià amb un ús familiar del valencià envers les generacions més joves, que el rebien en un 39%, mentre que les generacions intermèdies l'havien rebut en un 35%. Així, «la generació dels néts» hauria recuperat pràcticament l'ús que feia entre si «la dels avis», que era d'un 40%.

Emperò, aquestes dades de 2004 donaven una mitjana d'un 35% d'ús familiar a casa, que es reduïa molt a les quatre majors ciutats valencianes (Alacant, Elx, València i Castelló) i, si el comparàvem amb el 31% que hem vist per a 2015, s'hi endevina una tendència negativa que hauríem d'atribuir al llast que suposa el gran contingent valencià històric castellanitzat. Això no obstant, els tres darrers anys hem viscut un canvi polític al País Valencià, on ha tingut molt a veure l'elit referida. Certament, la desfeta patida pel contingent catalanoparlant entre el decenni dels anys 40 del segle XIX i el dels anys 80 del XX, i l'alentiment en la recuperació experimentat en els vint anys de governs autonòmics de dreta, no es pot superar en tres anys de govern procliu a l'ús del valencià. Però, la *desfeta* no es pot haver refet simplement perquè siga un lapse de temps menor, sinó perquè una part de la societat valenciana persevera en les actituds negatives envers el valencià que escamparen els ideòlegs de la burgesia valenciana en el seu dia i que hui constitueixen (encara) el canemàs programàtic de la dreta sociològica.

Dit d'una altra manera, i tornant a Joan Fuster: mentre la seua màxima «El País valencià serà d'esquerres o no serà» es mantinga vigent, la recuperació serà

impossible. Perquè una llengua que és considerada pròpia només per una part de la societat, no té possibilitats de futur. L'altra part de la societat ha d'assumir-la també com a pròpia. És a dir, el valencià, o és *de tots* o acabarà sent de ningú; més concretament encara: o l'*accepten* els valencians que voten opcions de dreta o cada volta serà més minoritari. Ja sabem que el reconeixement de la unitat de llengua amb Catalunya i les Illes Balears es planteja com un obstacle per part d'aquesta dreta, però tots sabem –i *ells* també– que això és una excusa. L'autèntic impediment per a *readmetre* el valencià al seu sector social és que continuen percebent-lo com una llengua amb un estatus baix. I alguns, fins i tot, en sentir-se hereus d'aquells altres valencians decimonònics que encetaren l'abandó de la llengua perceben, d'una manera prou inconscient, que farien una traïció als seus avantpassats si tornaren a adoptar l'ús del valencià a les seues llars.

En conseqüència, la tasca més fructífera que podria fer el valencianisme a l'hora d'ara seria centrar-se en allò que realment importa: que el valencià deixi de ser (exclusivament) d'esquerres i que la nova elit que ha encapçalat la recuperació incorpore membres de totes les ideologies polítiques. Per a aconseguir açò la llengua hauria d'eixir del debat polític a partir del consens sobre un mínim comú acceptable per tots els actors polítics. La qüestió ara és trobar el grup mitjancer adequat entre els diversos sectors interessats. Podria trobar-se eixe grup al si de l'Església valenciana? Cal tenir en compte que aquesta institució és ben vista per la dreta i, al contrari que en èpoques passades de la nostra història, no rep el rebuig de l'esquerra, ans al contrari, hi ha membres d'aquesta ideologia que hi pertanyen. Potser aquesta mateixa revista, d'inspiració cristiana i amb una trajectòria d'anys consolidada en el redreçament del valencià, podria ser l'òrgan adequat?

4 Corregir mata

Pau Vidal @pauetvidal

VilaWeb, 09/09/2018

<https://www.vilaweb.cat/noticies/corregir-mata-mail-obert-opinio-pau-vidal/>

Ara fa deu mesos aprofitàvem el frescal esclat de les [Barbaríssimes](#) per repassar l'estat de la qüestió de [l'assessorament lingüístic](#) via Twitter. Però si la història és cíclica, les xarxes socials són bipolars: el sentit de l'humor ha cedit el podí a l'admonició. Deu ser un efecte col·lateral de l'efervescència Any Fabra, perquè sobreeixim de voluntaris corregint castellanismes (certs i presumptes) 'a

pleret', que no diria el Mestre. La cara més visible de la fuetada lingüística és en Simhopermeteu, [Josep M. Virgili](#) per als profans. Amb una constància admirable, aquest catedràtic emèrit d'institut ha bastit una assessoria personal amb un plantejament nou, gairebé diria heroic. A diferència de les esmentades, que parteixen d'errades aparegudes als mitjans (seria la versió 3.0 del corrector de diari), ell en cerca entre els piulaires normals i corrents. Ja no es tracta d'apuntar al creador de models, el periodisme, sinó d'anar directament a l'usuari a rectificar-li la badada. Si és ortogràfica, amb l'escriptura correcta; si és lèxica, proposant el mot o expressió pertinent. Una feinada ingent, inabastable.

Entre els factors que poden explicar l'èxit esclatant d'en Permeteu (el to sempre didàctic, el seu hàbit de seguir tothom qui el segueix, la dèria nacional per la cosa lingüística...), crec que no el menys important és l'anomenada 'ceguesa del parlant': quan pensa en l'objecte 'llengua', el parlant normal (és a dir, vós que em llegiu) només veu parauletes. Mots. Vocables. Per a ell, el seu propi idioma són uns quants milers de termes i prou. La sintaxi, la fonètica i la morfologia, els fonaments sobre els quals se sustenta aquest paisatge verbal, no existeixen. Sap construir i entonar oracions a la perfecció però no sap com ho fa. Els universals lingüístics, per dir-ho en terminologia chomskiana, són invisibles. D'aquí, doncs, que per al parlant corrent el gran repte sigui l'ortografia i el gran papu els barbarismes. I d'aquí que, per regla general, la gent estigui tan satisfeta que la corregeixin, si més no amb els modes amables d'aquest Virgili pel purgatori (és un home d'allò més educat i cortès): perquè creuen que amb cada apòstrof ben posat, amb cada terminació correcta, amb cada mot bellsonant, la seva vestimenta lingüística, per esfilagarsada que estigui, fa més goig.

Metodològicament parlant, l'assessor vocacional no representa cap novetat (més enllà de fer-ho de manera no retribuïda). Al contrari, segueix una tradició més vella que l'anar a peu. S'han emès o escrit seccions d'aquestes ('El català correcte. Passa'l') en diaris, ràdios i televisions. A can Puyal mateix en feien una fa uns quants anys que només va durar un parell de temporades. Poseu-vos una mà al cor i digueu-me quants mots i expressions recordeu haver corregit o incorporat sentint allò de 'en català no es diu aixins sinó aixans'. M'hi jugo un pèsol que si avui teniu un vocabulari futbolístic més genuí i afinat és de sentir-lo precisament a en Puyal durant la retransmissió, no pas a la pindoleta de la mitja part. Perquè, i ja sé que ara m'odiareu però cal que ho sapigueu, la majoria de correccions seran estèrils. Les teories de l'aprenentatge deixen clar que els idiomes s'aprenen per imitació i de forma conjunta, tot creant connexions entre les diverses àrees que hi intervenen. Un idioma és un codi extremament complex. Massa llarg per detallar-ho aquí, però si teniu la paciència de repassar els

TL d'alguns beneficiaris dels virgilians consells ho comprovareu fàcilment: 'Avui he escoltat en Pellicer dir "barco" al TN Migdia' (quants milions de vegades no hem explicat la diferència entre 'sentir' i 'escoltar?'); una mica com aquella tieta que us pregunta per enèsima vegada si 'és "tenir que" o "haver de"? És que no me'n recordo mai...' La correcció a pèl és una garantia quasi segura de reiteració de l'error (i si no l'ha demanada, encara més). De fet, la prova la teniu en vosaltres mateixos: fa dècades que institucions públiques i privades us ruixen amb flits de llengua correcta però cada dia dubteu més de la qualitat del vostre idiolecte (legítimament, perquè la contaminació ambiental ens castellanitza la parla amb molta més efectivitat que no pas la reparen les campanyes).

Però encara aniré més lluny. Al meu parer, l'estratègia correctiva és contraproductent. Per dos motius. Primer, perquè encega amb el miratge de la falsa millora: el corregit dóna les gràcies al prescriptor per la parauleta nova sense adonar-se dels calcs sintàctics o morfològics que perpetra (i encara sort que no en podem sentir la pronúncia, com la d'un locutor de ràdio que aquest estiu no ha parat de dir el nom del motociclista Toni Bou amb les dues O ben tancades, com si fos d'Almendralejo). 'Visiteu aquest compte tan útil. A mi em va molt bé. En ell trobo sempre la solució a les meves faltes', engalta el corregit agraït. I es queda tan ample (ah, a tu tampoc t'ha grinyolat res? Ho veus que no tan sols de vocabulari viu la llengua?). Com si el pacient que ha acudit a urgències se'n tornés ben xiroi cap a casa amb una mica de iode al colze i el seu tumor perfectament intacte. I pobre de tu que l'hi facis notar, que defensarà a peu i a cavall els dos dits d'esparadrap que li han plantat. El càncer, com que va per dintre, no el veu.*

I segon, perquè a còpia d'evidenciar errades es reforça la impressió massa estesa que el català és un idioma difícil, que tots el parlem malament i l'escriu pitjor i, sobretot, que no hi ha manera d'arreglar-ho. El dubte permanent, l'ombra constant que tot està mal dit. Si feu un cop d'ull als comentaris dels Dants que en Virgili mira de rescatar de l'infern veureu que molts asseguren parlar i escriure fatal; encarnen allò que va dir en Solà al parlament: no pot ser que el parlant hagi de sospitar i desconfiar constantment de la llengua que parla, perquè això és malaltís i li impedeix tenir una relació serena amb el seu codi expressiu. N'hi ha una que s'excusa: 'quan tinc pressa tiro de corrector.' I, recordant que s'adreça al mestre, afegeix: 'Com es diu "corrector"?' Si això no és paranoia... Afegim-hi que l'assessor vocacional té tirada al morrofortisme i resulta que qualsevol mot ja és susceptible de ser un castellanisme. Viviu amb l'ai al cor permanent. Els filòlegs ho sabem prou bé: quantes vegades no ens han confessat, els nostres interlocutors, que parlant amb nosaltres s'esforcen a fer-ho millor perquè s'avergonyeixen de com ho fan habitualment?

La qüestió no és gens senzilla, òbviament: si denuncies les relliscades crees inseguretat i desànim; si no les denuncies, s'escampen. La interferència continuada i creixent al llarg del segle XX, molt més accentuada, devastadora, que en temps d'en Fabra, ha arrossegat el català a un estat francament fràgil. Els professionals fa temps que ho debatem, i encara no hi ha acord sobre l'estratègia més adequada per afrontar-ho. Necessitem temps, i alhora el temps ens va en contra. Mentre no ens aclarim, però, poder valdria la pena ser més honestos amb la gent i aplicar el model capellanesc, d'eficàcia comprovada. Que has escrit *unes risses*? Llegeix tres rodoredes, dos bauçàs i un joanfrancescmira. Que se t'ha escapat *prendre el pèl* en comptes de 'aixecar la camisa'? Mira cinc capítols del *Doctor Caparrós* i un parell de benetijornets. Material de qualitat, escrit i oral. I de passada, si m'ho permeteu, mestre, vigileu que no us pugin els tweets al cap, que el dia que vau carregar contra '[atemptat](#)' se us en va anar la flapa. D'això... com es diu 'flapa'?)

[*PS: Un aspecte concomitant, de gran importància, que amb més espai podria desenvolupar: quan t'arrogues el rol de corrector has d'estar molt segur de les propostes que fas. Perquè si la vesses corres el risc d'[agreujar](#) encara més la [desorientació](#) dels qui hi creuen.]

5 Dubtar sempre delata

Maria Rodríguez Mariné

Ara, 25/08/2018

https://www.ara.cat/opinio/Dubtar-sempre-delata_0_2076992319.html

L'estiu al final es fa llarg. Les meves filles de cinc anys ja tenen ganes de tornar a l'escola, i jo també friso per reprendre les classes de francès. Faré tercer, no és gaire, ja ho sé, però aquest estiu he anat al sud de França i oidà com me n'he sortit. He aplicat el truc infal·libre de la meva professora per no delatar de seguida el meu origen: quan no us surti una paraula i hagueu de pensar, no feu "eeeeee" amb aquesta e tancada tan castellana, ni "eeeeee" amb la vocal neutra catalana (del català oriental, esclar), sinó un "eeeeee" amb una vocal semioberta anterior arrodonida (amb la boca en forma de o oberta però pronunciant una e oberta).

Sí, és difícil explicar-ho així, per escrit, sense articular els sons. Però ja m'enteneu. De fet, encara que no sapiguem parlar una llengua, podem identificar-la només sentint-la, oi? Almenys passa amb les que ens toquen de prop. Bé, pot-

ser no sempre. ¿No us ha passat mai que anant per les Espanyes us han confós amb portuguesos? El primer cop que trepitjava Madrid, d'excursió amb l'institut, i el professor d'història de l'art ens anava fent de guia pel Prado, uns ens van situar a Portugal. Al principi sobta que hi hagi un desconeixement tan gran del català arreu de la Península. Després et fas gran i ja ho veus normal, tot i que amb impotència.

Però no ens desviem del tema. Aquests sons inclosos en l'elocució, aquests recursos sonors de l'anomenada tècnicament paralingüística vocal, estan intrínsecament lligats a una llengua. Ningú ens ha ensenyat a fer-los, surten espontàniament. I, com hem vist, en cada llengua acostumen a ser diferents. D'un temps ençà, però, els catalans i els castellans s'han començat a unificar. I ja endevineu en quin sentit. Molts tertulians de ràdio, per exemple (i em refereixo a parlants orientals), es passen mitja tertúlia allargant eeeeees ben tancades. I no necessàriament tenen una fonètica, en general, castellanitzada. Sí que és veritat que aquests eeeee acostumen a anar acompanyats "de uns" (ho diuen així, sense apostrofar) *que* tampoc neutralitzats, i de poques // de veritat. Però no sempre. Més aviat sembla que s'hagi convertit en una moda, com un d'aquests fenòmens lingüístics que triomfen perquè fan més modern, més enrotllat. (Per exemple, els "Qué gran!" que volen fer riure l'auditori quan algú l'acaba de dir o de fer grossa sembla que, gràcies a déu, ja estan començant a passar a millor vida.)

Tan sols és un so, tampoc és tan important, em dirà algú. No, és veritat, no és com quan el caixer del súper et demana "Bossa, voldràs?" i t'agafen ganes de dir "Bossa, no, però algun pronom feble de tant en tant, sí!" Perquè no es tracta de sintaxi, no ataca l'estructura profunda de la llengua (a la frase del caixer no és només que hi falti un pronom, és que la frase mateixa no és catalana, encara que les paraules que la formen ho siguin). Però el so de dubte és encara més espontani, és el primer que et surt, encara ho penses menys. I que la interferència hagi arribat fins aquí és una bona mostra de com és de profunda.

El pitjor de tot plegat és que costa atrevir-se a corregir algú per un so... Com li dius a una persona, sense semblar un mestretites, que fins i tot abans de pronunciar cap paraula s'equivoca? Ara que, ben mirat, la meva *prof* no va tenir complexos per dir-nos-ho, i ben fet que va fer. Sovint, només es tracta de tenir ganes d'aprendre.

Vegeu també, de la mateixa autora i en el mateix mitjà, els articles [Un, dos, tres... tots relaxats!](#) (11/08/2018), [Des de quan els ponts 'col·lapsen'?](#) (18/08/2018), [D'on surten tants trets?](#) (01/09/2018)

6 Emplaçar

Ramon Torrents

Blog *Raons de llengua*, 28/08/2018

<https://dellengua.wordpress.com/2018/08/28/emplacar/>

Torra emplaça el govern de Sánchez a derogar el decret que facilita que les empreses se'n vagin de Catalunya

Segons aquest titular (*Ara*, 15 de juny 2018), i també d'acord amb una moda que, de fa molt de temps, s'ha estès en tota mena de publicacions, potser el *Diccionari de la llengua catalana* haurà de modificar la definició del verb *emplaçar*, fins ara definit així,

emplaçar v. tr. [LC] [AD] Designar el lloc que ha d'ocupar (un edifici, un monument, etc.).

perquè aquest repertori hi afegeixi una accepció que no emmeni els catalans a situar-se fora de la normativa. La nova accepció no sembla pas desitjable, però sí possible.

D'acord amb la definició anterior, fóra absurd entendre que el president Torra “designi el lloc que ha d'ocupar el govern de Sánchez”. El que vol dir la notícia és que “Torra dóna a Sánchez un temps determinat (*plazo*) perquè derogui un decret” o, dit amb altres paraules, “el crida, l'insta, a derogar el dit decret, o li ho demana amb una certa pressa”.

Això és el que entenem que vol dir el periodista, si ens basem en la primera accepció del verb *emplazar* que dóna el *Diccionario de la lengua española*, de la Real Academia de la Lengua: “Dar a alguien un tiempo determinado para la ejecución de algo”. El diccionari oficial de l'espanyol basa aquesta accepció en el concepte “*plazo*”.

L'ús de “emplaçar” en català amb un sentit que no veiem en els diccionaris de més ús és un fet fàcilment comprovable. L'adequació de la norma a la realitat –divisa actual de l'organisme normatiu– farà que allò que consideràvem inadequat (“*plazo*”) hagi de tenir així mateix un trasllat fidel al *Diccionari de la llengua catalana*?

Si els responsables del diccionari oficial de la llengua catalana no optaven per aquesta ampliació –que no ho fessin ens semblaria l'única decisió sàvia, però

poc conseqüent amb les seves darreres revisions i ampliacions semàntiques—, serien els periodistes que haurien de recórrer a solucions no dependents de les formes espanyoles (s'haurien de basar en alguna d'aquestes possibilitats: *fer una crida*, *cridar* (vg. [DCVB IV 2](#)), *instar*, *demanar*, *reclamar*, etc.), és a dir, no haurien de traduir literalment les notícies o, encara millor, però difícil, haurien de pensar en la llengua en què escriuen.

7 Visibilitzar les dones?

Gabriel Bibiloni @bibiloni

El blog de Gabriel Bibiloni, 23/06/2018

<http://bibiloni.cat/blog/?p=2762>

Tot el discurs sobre el gènere gramatical que un cert feminisme, no sé si majoritari o no, ha construït durant les darreres dècades roda al voltant d'un punt central: la idea de la necessitat de visibilitzar les dones en el llenguatge. Això vol dir que es parteix de l'assumpció del supòsit que la llengua —en el nostre cas la catalana— tal com s'usa tradicionalment no les visibilitza i que, per contra, sí que visibilitza els homes. Sortosament, encara que amb un retard fatídic, en els darrers temps s'ha produït una reacció en el món de la lingüística que tracta de posar les coses en el seu lloc. Però una de les mancances, a parer meu, d'aquesta reacció és que no ataca encara amb prou contundència el focus del mal: aquestes percepcions entorn de la idea de la visibilització de les dones. Perquè, mirat del punt de vista de la lingüística, la suposada invisibilitat de les dones en el llenguatge tradicional no té la més mínima rigor ni fonament científic.

El gènere en les llengües romàniques és un sistema en què funciona una oposició del tipus presència/absència d'un element, no del tipus element A/element B. I aquest element, present o no present, és la marca morfològica de femení o el tret semàntic de femení. Per a entendre'ns, *noia* té una marca morfològica de femení (la *-a* final, que no té *noi*, forma no marcada) alhora que el tret semàntic de femení. *Soprano* o *vedet* no tenen cap marca morfològica de femení però tenen el tret semàntic de femení. En els dos casos el tret semàntic de femení obliga el nom a dur acompanyants (articles, adjectius, etc.) marcats morfològicament com a femenins (*una noia*, *aquesta soprano*, *vedet famosa*). Per contra, els noms *germà* o *oncle* es caracteritzen per l'absència de marca morfològica de femení (el primer en pot tenir perquè és un mot flectiu: *germana*) i per l'ab-

sència de tret semàntic de femení. En els dos casos aquests noms *no femenins* exigeixen acompanyants sense marques de femení, ço és sense cap marca de gènere (*germà petit, els meus oncles*). Els mots *petit, els* i *meus* són formes no marcades. L'oposició no és, doncs, entre masculí i femení sinó entre el no femení i el femení. Com hem dit altres vegades, la incomprensió d'aquest fet en cercles socials amplis és deguda a la terminologia de la gramàtica tradicional, que, amb concordança amb el fet natural de l'existència de mascles i femelles, ha denominat *masculí* un dels dos termes de l'oposició.

Quan durant un mil·lenni en català s'ha dit *els rics*, tothom ha entès que amb aquest sintagma, encara que mal anomenat *masculí*, hom es referia a persones de qualsevol sexe posseïdores de riquesa. Si això és així, l'única conclusió que es pot treure és que la gramàtica ha fet malament de dir *masculí* a una cosa que no és masculí. Dient *hem tingut una reunió de professors* no es visibilitza cap sexe, ni homes ni dones, perquè *professors* significa persones que exerceixin aquesta professió, sense que importi el sexe. *Rics* i *professors* no tenen ni cap marca morfològica de masculí ni cap tret semàntic de masculí. No visibilitzen cap home. De fet, en el llenguatge els homes rarament són visibilitzats. Per a fer-ho cal posar-hi altres recursos, com dir *professors homes* o *professors de sexe masculí* si volem referir-nos a un grup d'homes i volem remarcar que tots són homes. D'altra banda, la llengua sí que té un recurs per a visibilitzar les dones: les marques de femení. Quan diem *una reunió de professores*, resta absolutament visibilitzat que eren dones totes. Les dones són l'únic sexe que es visibilitza de manera regular i sistemàtica amb les estructures gramaticals del català.

Com que les formes mal anomenades masculines són formes no marcades, ni morfològicament ni semànticament, la identificació del sexe la fa el context. Si dic tinc tres fills, no es pot saber si són homes o dones. Si dic tinc dos fills i una filla, el mot *fills* és associat al sexe masculí per l'oposició amb *filla*, la forma marcada que en qualsevol context no pot referir-se més que a una dona. Si dic *tinc un germà*, el mot *germà* es "carrega" de valor masculí per context i per exclusió: perquè si el germà fos una dona, s'utilitzaria la marca de femení, que és la manera normal de referir-se a una dona. La llengua és així i no la canviarà ningú.

L'anglès no té marques morfològiques de gènere. L'oposició del català *ciudadà/ciudadana* no existeix: només existeix *citizen*, que no té ni marca morfològica de gènere ni tret semàntic de gènere. Dient o sentint *citizen* un anglòfon només pensa en una persona, no en cap sexe. En català *ciudadà/ciudadana* és, com hem dit, una oposició entre no femení i femení. L'anglès *citizen* correspon al nostre *ciudadà*, ni femení ni masculí. I ara ens hem de demanar: les dones

anglòfones estan invisibilitzades per la llengua perquè en anglès no es pot dir *ciutadans i ciutadanes*? Les heu vistes armar una guerra per això? La coincidència entre el català i l'anglès és que tots dos tenen un mot per a referir-se a persones prescindint del sexe: el terme no marcat que aquí es mal anomena masculí. La diferència entre les dues llengües és que el català té un recurs per a marcar (visibilitzar) les dones que l'anglès no té. Així com en català hem de dir *escriptors homes* per a indicar que són homes, en anglès han d'aplicar el mecanisme a homes i dones, en singular i en plural, per a indicar-ne el sexe: *man writer* i *woman writer*. El català visibilitza les dones molt més que l'anglès, però cap de les dues llengües, sense mecanismes suplementaris, no visibilitza els homes.

Aquesta cabòria persistent de la visibilització de les dones envitricolla el llenguatge amb desdoblaments tan gratuïts com aleatoris i lluny de qualsevol sistematicitat, desballesta la semàntica amb la propensió cap als mots abstractes o col·lectius i violenta fins i tot la normativa i el bon gust. Cal dir amb tota energia que l'únic llenguatge inclusiu i integrador és aquell que usa, quan cal, les formes inclusives, que són les no marcades, les que també podríem anomenar generals o neutres, lamentablement anomenades masculines. Però, a més, cal dir que aquesta vocació visibilitzadora té molt poc de progressista i molt de sexista, perquè és segregadora, i la segregació no és res gaire avançat. En una línia progressista cal considerar les persones com a persones, sense que el sexe importi gens, ni per a valorar-les, ni per a educar-les ni per a tractar-les. Sempre he pensat que la igualtat és això.

Altres articles sobre el tema del mateix autor: [Llengua, gènere i sexe](#); [Mònica Terribas i els desdoblaments de gènere](#)

Vegeu també la [Declaració sobre el gènere gramatical](#) del Departament de Filologia Catalana de la UIB, reproduïda a l'InfoMigjorn 1.376.

8 Pompeu Fabra: la carta als nebots

Josep Miracle

Pompeu Fabra (Barcelona: Aymà, 1968)

Fragments trets del blog de Joan Josep Isern, "[La carta de Pompeu Fabra](#)" (25/07/2018)

I anem per allò de la carta. Bartomeu Galí era, com ja sabem, de Camprodon. Hi tenia la casa pairal, Can Galí, i cada estiu hi anava a passar les vacances. Un d'aquells estius i molt possiblement per raó d'un d'aquells capritxos puerils que de vegades tenen els avis, al vell Josep Fabra se li va ocórrer la idea que,

dins la carta que ell escrivia als fills, el seu noi, Pompeu, podria omplir un full amb quatre fineses per als nebots. I això és el que es disposà a fer Pompeu Fabra: va agafar un full de paper, i seguint l'impuls natural en els pobles bilingües i despersonalitzats, va començar la carta: "Queridos sobrinos". I es va quedar tot parat davant d'aquell encapçalament. "Sobrinos?" ¿Per què "sobrinos" si eren els seus nebots? "Alguna cosa es desvetllà i rebel·là dintre meu" –explicava anys després el Mestre–. "Trojava artificials les meves paraules. No podia vessar en elles el meu afecte." I sense pensar-s'hi més, esquinçà el full, n'agafà un altre, i recomençà la carta en català, ell "que mai no hi havia escrit ni pensat que s'hi podia escriure". (pàgina 103)

[...]

Quan la carta va arribar a Camprodon, a Barcelona ja havia fet un gran efecte i havia tingut les seves conseqüències. Llestos els quatre mots que el seu pare li havia indicat d'escriure, l'home va prendre el paper que el seu fill li allargava, hi passà els ulls, i tot d'una els signes de la sorpresa es van fer evidents en el seu rostre. Aleshores s'entaulà un diàleg brevíssim, simple: un diàleg que, en el reportatge que me'n va fer el Mestre, havia anat així:

–En català, els escrius?

–Oh... si sempre els he parlat en català...

Diu que son pare se'l va mirar uns segons, callat, seriós. Després, posant una certa energia a les paraules, li digué:

–Tens raó, noi. Tens tota la raó.

–I d'aquell dia ençà, el meu pare va escriure en català la seva correspondència –em va dir. (pàgines 105 i 106)

[...]

Després, amb els anys, he comprès millor l'abast i el significat de les paraules de Pompeu Fabra. En rigor, ell havia sabut endevinar, de noi, allò que els catalans adults no acabaven de comprendre: que l'home només té una sola llengua. Ells, els adults –ja ho he indicat d'alguna manera–, encara que fos d'esma, estaven ben convençuts que l'home en tenia dues: la de parlar i la d'escriure, la de la família i la dels diaris, la del cafè i la de les acadèmies. (pàgina 106)

9 Enllaços i convocatòries

- ▶ **Llengües petites, grans traduccions**. Taula rodona a Barcelona (Liber 2018) el **3 d'octubre del 2018 a les 11:15**, amb Mercè Guitart, traductora, Laura Huerga, editora de Raig Verd, Matilde Martínez, editora de Godall Edicions i Carolina Moreno, traductora, moderat per Jordi Martín Lloret
- ▶ **IV Jornades de llengua i literatura: la llengua oral**, **19 i 20 d'octubre del 2018**, Col·legi de Doctors i Llicenciats, Rambla de Catalunya 8, Barcelona
- ▶ **Corses de lenga e cultura occitanas 2018-2019 al CAOC** (Barcelona), d'octubre a juny, diversos nivells
- ▶ Manel Carceller, **«Puc parlar valencià?» Exemples dels magazins d'À Punt** (Blog *El català suma*, 21/06/2018)
- ▶ **El valencianisme lingüístic. Una contribució per a conèixer-lo** (Saó, 19/06/2018)
- ▶ Sixto Ferrero, **Ferrer Pastor, l'autor dels primers 'best-sellers' valencians, multat amb 25.000 pessetes pel franquisme** (*Diari La Veu*, 17/06/2018)
- ▶ Pere Mayans, **Retalls per a una autobiografia sociolingüística** (blog *El pols de la llengua als PPCC*, 03/06/2018)
- ▶ Joan Ferrerós, **Espanyol, 'catanyol', català** (*El Punt Avui*, 26/06/2018)
- ▶ Reyes Mate, **El costat pervers de la llengua** (*El Periódico de Catalunya*, 11/07/18)
- ▶ Jaume Medina, **Supervivència de la ella: un rèquiem doble** (*Núvol*, 18/07/2018)
- ▶ Núria Puyuelo, **Contes fets de llengua** (*La República*, 03/08/2018)
- ▶ Daniel Condeminas i Tejel, **La ràdio: un model d'èxit dels mitjans en català que va a més** (*Comunicació21*, 06/08/2018)
- ▶ Entrades recents al blog del Termcat: **#termedelasetmana: cursa de muntanya** (24/07), **Ens mengem un enrotllat en una furgoteka o un wrap en un food truck?** (26/07), **Eclipsi: un terme ben interessant** (27/07), **#termedelasetmana: fus horari** (04/09), **Aprendibilitat o aprensibilitat: ens cal la learnability?** (06/09), **Què és el win-win? Com ho podem dir en català?** (12/09), **Hummus de què?** (13/09), **#termedelasetmana: camí escolar** (18/09), **I amb la tornada a les aules, també tornen els polls** (19/09), **Com es diuen les castelleres?** (20/09), **#termedelasetmana: llemenera** (25/09), **Construint marca** (26/09), **Com diem en català machine learning i deep learning?** (27/09)
- ▶ **El català incorpora nous parlants en uns anys de forta immigració** (Direcció General de Política Lingüística, Generalitat de Catalunya, 19/09/2018)